

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-61>

УДК 336.7

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ

CURRENT TRENDS OF THE WORLD MARKET OF LEASING SERVICES

Рибчук Анатолій Васильович
доктор економічних наук, професор,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0377-7881>

Rybchuk Anatoly
Ivan Franko State Pedagogical University in Drohobych

У статті проаналізовано особливості функціонування світового ринку лізингу після безпрецедентної кризи 2020 року, пов'язаної з пандемією Covid-19. Показано, що пандемічна криза дала поштовх стрімкому розвитку електронної комерції у сфері лізингу. Передбачається, що розвиток електронної комерції у лізинговому бізнесі буде одним із головних трендів світового ринку лізингових послуг у середньостроковій та довгостроковій перспективах. Було показано, що ринок лізингових послуг у 2021 році суттєво оживився і показує всі ознаки оздоровлення. Аргументовано, що зростання ринку лізингу протягом останнього часу пояснюється різким зростанням ринків країн, що розвиваються, попитом з боку аерокосмічної та оборонної промисловості, підвищенням економічної грамотності населення, зростанням ринку вживаних автомобілів, зростанням активності в житловому будівництві та поширенням Інтернету у світі.

Ключові слова: ринок лізингових послуг, лізинг, пандемія Covid-19, оренда, електронна комерція, лізингова компанія.

The article analyzes the features of the functioning of the global leasing market after the unprecedented crisis of 2020 associated with the Covid-19 pandemic. It is assumed that quarantine in the world has practically paralyzed such types of business as retail, hotel and restaurant business, air travel. Revenues to the budget were sharply reduced. It is shown that the pandemic crisis gave impetus to the rapid development of e-commerce in the field of leasing. It is assumed that the development of e-commerce in the leasing business will become one of the main trends in the global leasing services market in the medium and long term. It was shown that the leasing services market has revived in 2021 and shows all signs of recovery. In 2020, the Asia-Pacific region was the largest region in the leasing market and accounted for 36.3% of total leasing transactions. The second place was occupied by the region of North America. It is argued that the growth of the leasing market in recent years is due to the sharp growth in the markets of developing countries, the demand from the aerospace and defense industries, the increase in economic literacy of the population, the growth of the used car market, the growth of activity in housing construction and the spread of the Internet in the world. It was shown that the level of concentration of the global leasing market today is relatively insignificant, since the share of the ten largest participants in the leasing market in 2021 was 8.15% of the total market. However, studies show that this figure may decrease in the near future due to an increase in the number of franchising transactions and an increase in the number of airlines choosing to purchase aircraft on lease. It is noted that the global leasing market is highly fragmented with a large number of market participants. It is argued that the emergence of start-ups as large providers of leasing services will be an incentive for the rapid expansion of the leasing market, since, guided by economic efficiency and the need to buy modern equipment, which is often expensive, start-ups have begun to rent or lease their equipment.

Keywords: leasing services market, leasing, covid-19 pandemic, lease, E-commerce, leasing company.

Постановка проблеми. Після безпрецедентної кризи 2020 року, пов'язаної з пандемією Covid-19, фінансові ринки усіх країн світу кардинально змінилися. Внаслідок цієї

кризи лізингові компанії зіткнулися зі значним зниженням попиту в магазинах роздрібною торгівлі та торгових майданчиках у зв'язку з карантинними заходами та іншими розпоря-

дженнями урядів. Багато урядів ввели тимчасовий мораторій на кредити та оренду, платіжні канікули, надання додаткових кредитів.

В Україні карантин практично паралізував такі види бізнесу як рітейл, готельний і ресторанный бізнес, авіаперевезення. Різко скоротились надходження до бюджету. Через введення карантину українські компанії заморозили інвестиції і виробничі ланцюжки. Найсильніше постраждав транспорт і, незважаючи на ослаблення карантину, досі несе збитки [1, с. 242]. Усе це поставило багато запитань перед учасниками лізингового ринку, оскільки негативні тенденції в національних економіках країн мали деструктивний вплив на їх операційну діяльність і подолання наслідків пандемії вимагає детального аналізу сучасних тенденцій розвитку ринку лізингу у різних країнах світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам аналізу різних аспектів функціонування лізингових компаній присвячено чимало наукових досліджень, серед яких слід відзначити роботи Кишакевича Б., Мігулки О. [2], Ковальчука К., Карінцева О., Батен А., Рахмана С., Рощина Н., Внукової Н. та інших. Проте дослідженню впливу пандемії COVID-19 на операційну діяльність головних учасників лізингового ринку та аналізу змін основних трендів розвитку світового ринку лізингових послуг приділено дуже мало уваги, що обумовлює потребу в проведенні відповідних досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність доволі значної кількості публікацій, присвячених проблемам аналізу економічної сутності лізингу, оцінки рентабельності та ефективності лізингових операцій, на сьогодні фактично немає фундаментальних досліджень основних тенденцій розвитку світового ринку лізингу із врахуванням впливу пандемії COVID-19 на методи ведення лізингового бізнесу.

Формулювання цілей статті. Метою роботи є дослідження сучасних тенденцій світового ринку лізингових послуг та впливу на нього пандемії COVID-19.

Виклад основного матеріалу дослідження. Щорічне статистичне дослідження Leaseurope [3] за 2020 рік показало, що загальний обсяг нових лізингових операцій у Європі досяг 351,9 млрд євро у 2020 році, скоротившись на 14,2% порівняно з 2019 роком. Результати на більшості національних лізингових ринків у Європі погіршилися: приблизно

у трьох чвертях країн у 2020 році було зафіксовано двозначне зниження порівняно з попереднім роком. Балтійський регіон, Хорватія, Португалія, Іспанія та Марокко зазнали найбільших втрат, при цьому загальний обсяг нового лізингу впав більш ніж на 20%. Навпаки, Україна, Туреччина та Греція були єдиними країнами, які продемонстрували зростання нових обсягів у 2020 році, відновлюючи низькі рівні, досягнуті минулими роками.

У 2020 році Європейський лізинговий ринок зазнав спаду з усіх основних категорій активів. Скорочення автомобільного сектора вплинуло на загальний бізнес у 2020 році: нові обсяги лізингу легкових автомобілів знизилися на 14,1%, а комерційного транспорту – на 16,2%. Інші ключові сегменти активів, такі як машини та промислове обладнання, а також комп'ютери та бізнес-машини, також постраждали, скоротившись на 7,9% та 9,7% відповідно. У 2020 році нові обсяги оренди нерухомості скоротилися на 23,2% і досягли 11,9 млрд. євро [3].

Слід відзначити, що з другої сторони пандемічна криза дала поштовх розвитку електронної комерції у сфері лізингу у середньостроковій та довгостроковій перспективі. Іншими словами, адаптивність та гнучкість – це ті якості, які необхідні ринку лізингу, для того щоб вижити в умовах пандемії.

Останні статистичні дані показують, що ринок лізингових послуг у 2021 році суттєво оживився і показує всі ознаки оздоровлення. Очікується, що світовий ринок лізингу зросте з 1352,88 млрд. доларів у 2021 році до 1528,03 млрд. доларів у 2022 році при середньорічному темпі зростання 12,9%. Зростання в основному пов'язане з тим, що компанії перебудовують свою діяльність та відновлюються після впливу пандемії COVID-19, яка раніше призвела до обмежувальних заходів щодо стримування, включаючи соціальне дистанціювання, віддалену роботу та закриття комерційної діяльності, що у результаті призвело до операційних проблем у їх діяльності. Очікується, що ринок досягне 2403,84 млрд доларів у 2026 році за середньорічного темпу зростання 12,0% [4].

Основними видами лізингу на сьогодні є лізинг автомобільної техніки, товарів народного споживання та загального призначення, центри прокату, лізинг техніки та лізинг нефінансових нематеріальних активів. Лізинг автомобільної техніки здійснюють підприємства, які орендують або здають в оренду транспортні засоби без водіїв, такі як легкові

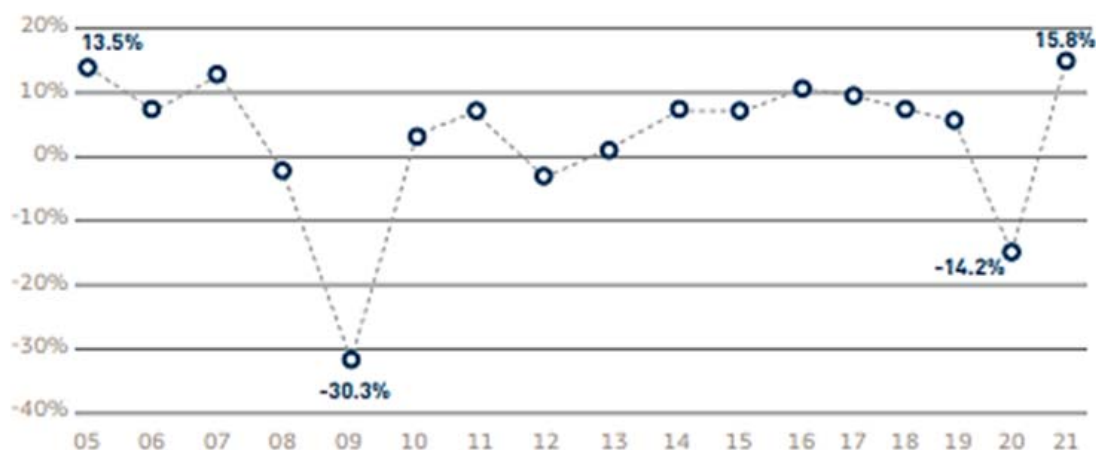

Рис. 1. Річні темпи зростання лізингу в Європі

Джерело: [3, с. 1]

автомобілі, сідельні тягачі, причеми, автобуси, напівпричеми, вантажівки, автомобілі для відпочинку та пасажирські фургони. Лізингові послуги сьогодні надаються онлайн, офлайн і включають різні типи оренди, такі як безстрокова оренда, оренда з правом викупу, оренда, що субвентується та інші.

Очікується, що поява стартапів як великих постачальників лізингових послуг стимулюватиме ринок. Керуючись економічною ефективністю та необхідністю купувати сучасне обладнання, яке часто коштує дорого, стартапи почали здавати своє обладнання в оренду чи лізинг. Очікується, що збільшення кількості стартапів суттєво оживить ринок. Наприклад, згідно з звітом Департаменту розвитку промисловості та внутрішньої торгівлі, в 2020–2021 роках в Індії буде створено 16 000 стартапів, що свідчить про нові можливості ринку лізингу в плані розширення клієнтської бази та отримання доходів. Передбачається, що на оренда на Індійському ринку офісів збільшиться удвічі протягом наступних 10 років і сягне 500 млн кв. футів. У той час як великі компанії, за якими йдуть індійські конгломерати, залишаються найбільшими орендарями комерційних офісних площ, стартапи орендують приміщення швидкими темпами. Стартапи продемонстрували найвищий темп зростання 38% за останні 12 років у загальній площі, порівняно з іншими орендарями офісів [5, с. 4].

Аналіз компанії KPMG показує, що основні ринки лізингу в Європі зазвичай зростають по відношенню до ВВП країни. Це відповідає прогнозам, зробленим більшістю аналітиків. Ми вважаємо, що ці оцінки відбивають довгостроковий негативний ефект пандемії для

індустрія лізингу автомобілів. В даний час це вимагає підприємливості орендодавців для скорочення експлуатаційних витрат та загальної чисельності парку [6].

Рисунок 2 ілюструє деструктивний вплив пандемії на європейську лізингову галузь. Нещодавнє дослідження KPMG показує, що американці у планують скоротити використання свого автомобіля на 9,2% стосовно пробігу транспортних засобів, в основному через роботу з дому та покупки в Інтернеті. В абсолютних цифрах це означає, що американці щороку проїжджають на 435 мільярдів кілометрів менше, що означитиме зниження продажів нових та вживаних автомобілів.

За оцінками дослідників, середня кількість власників транспортних засобів на домогосподарство може знизитися з 1,97 до 1,87. Іншими словами, на дорогах США на 14 мільйонів автомобілів у 2020 році буде менше [6, с. 2]. Аналогічний ефект слід очікувати на європейських ринках лізингу.

Як згадувалося раніше, орендодавці стикаються зі зміною цифрового попиту своїх клієнтів. Основна проблема полягає в тому, що лізингові компанії в даний час стикаються з проблемами фрагментованого та застарілого ІТ-забезпечення. Через застарілі ІТ системи лізингові компанії відчувають зниження конкурентоспроможності в обслуговуванні клієнтів. Операційна модель компанії-орендодавця відрізняється від інших подібних систем. Більшість ІТ систем великих лізингових компаній, як правило, фрагментовані. Для децентралізованих фірм складно запровадити одне комплексне рішення.

Пандемічна криза показала, що для виживання лізинговому бізнесу слід шукати від-

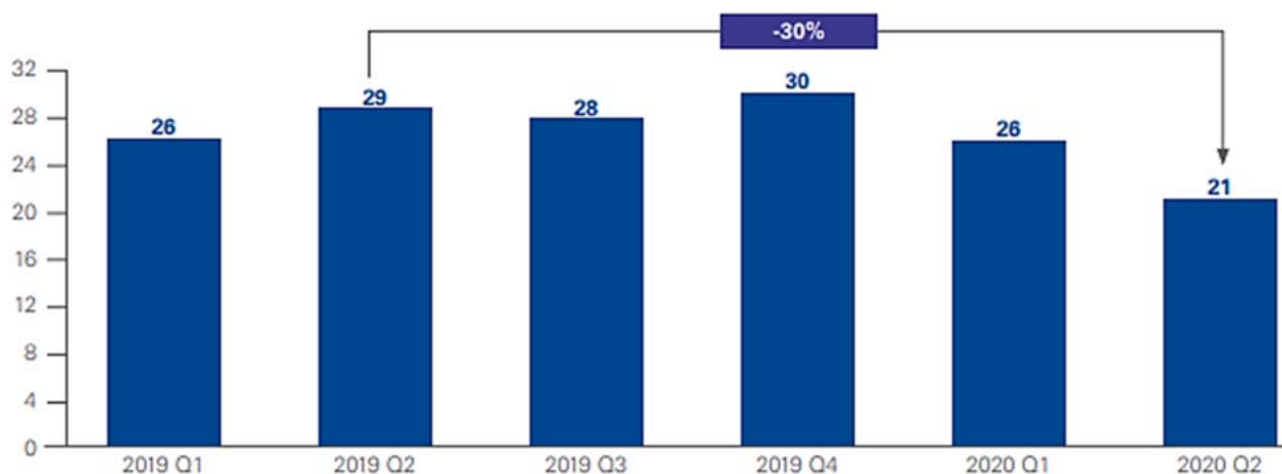

Рис. 2. Обсяги нового бізнесу у Європі, 2019–2020 рр., млрд євро

Джерело: [6]

мінні від традиційного підприємництва шляхи роботи, творчі рішення для створення нового бізнесу, співробітництва та подальшого покращення якості обслуговування клієнтів. Операційна ефективність та оперативність будуть ключовими факторами успіху у кожному з цих аспектів. Інтелектуальні технологічні можливості можуть значно підвищити операційну ефективність та оперативність організації, а також знизити експлуатаційні витрати у довгостроковій перспективі. Крім того, нові рішення для даних та аналітики можуть допомогти лізинговим компаніям керувати процесом розробки стратегії та мінімізувати витрати. Впровадження та використання цих технологій потребує часу.

Ринок лізингу досяг майже 1 185,2 млрд доларів у 2020 році, збільшившись на 1,8% CAGR з 2015 року. Очікується, що ринок зростатиме з 1 185,2 млрд. доларів у 2020 році до 1 836,7 млрд. доларів у 2025 році зі швидкістю 9,2%. У наступні роки очікується, що ринок зростатиме із середньорічним темпом зростання 6,7% з 2025 року і досягне 2536,9 млрд доларів у 2030 році [7].

Зростання ринку лізингу протягом останнього часу можна пояснити різким зростанням ринків країн, що розвиваються, попитом з боку аерокосмічної та оборонної промисловості, підвищенням обізнаності населення, зростанням ринку вживаних автомобілів, зростанням активності в житловому будівництві та поширенням Інтернету у світі.

У найближчому майбутньому такому зростанню сприятимуть збільшення населення та посилення процесів урбанізації, зростання популярності електромобілів, поява стартапів,

активний розвиток галузі охорони здоров'я, збільшення витрат на транспорт тощо. Фактори, які можуть перешкоджати зростанню ринку лізингу в майбутньому, включають зростаючу популярність послуг таксі на запит, скорочення вільної торгівлі та нестачу кваліфікованої робочої сили.

У 2020 році Азіатсько-Тихоокеанський регіон був найбільшим регіоном на ринку лізингу і на який припадало 36,3% загального обсягу лізингових операцій. Друге місце займав регіон Північної Америки. Експерти прогнозують, що у майбутньому найшвидше зростатиме ринок лізингу в Африці і Близькому Сході, де середньорічне зростання становитиме 13,3% і 12,7% відповідно. Наступними за ними регіонами є Південна Америка та Східна Європа, де очікується, що середні темпи зростання ринків становитимуть 12,6% та 10,6% відповідно.

Особливістю ринку лізингу є його значна фрагментація із великою кількістю учасників ринку. Такий високий рівень фрагментації ринку в основному можна пояснити присутністю великих регіональних гравців, які працюють із врахуванням особливостей культури та традицій регіону, що відображається в асортименті орендованих товарів народного споживання та побутової техніки.

За даними Business Research Company у 2020 році частка десяти найбільших гравців на ринку лізингу становила 8,15% від загального обсягу ринку. Проте очікується, що в найближчому майбутньому цей показник зменшиться у зв'язку із зростанням кількості угод франчайзингу та збільшенням кількості авіакомпаній, які обирають придбання літаків у

лізинг. Volkswagen leasing GmbH у 2020 році була найбільшою лізинговою компанією з 2,06% ринку. Друге місце займає Enterprise Holdings Inc. з 1,33%, третє – McDonald's Corporation з 0,91%. Останнім часом деякі з великих гравців у лізинговій галузі об'єднують такі діяльності як фінансовий лізинг та виробництво з метою здешевлення надання лізингових послуг.

Leasing.com опублікував на своєму веб-сайті основні тенденції, що спостерігались в 2021 році на ринку лізингу. Споживачі все більше схильються до менших моделей кузова і швидко переходять на електромобілі. Споживачі відмовляються від менш економічних седанів на користь економічних моделей меншого розміру, щоб збалансувати свій сімейний бюджет. Аналіз показав, що споживчі переваги схильються до компактних автомобілів, а популярні моделі, такі як Volkswagen Golf та MINI Hatchback, показали двозначне зростання запитів на 40% та 21% порівняно з 2020 роком [8].

В секторі електромобілів, включаючи акумуляторні електромобілі (BEV), продажі звичайних гібридів і гібридів, що підключаються (plug-in) перевершили продажі дизельних автомобілів і на кінець грудня 2021, загальна кількість запитів про продаж збільшилася на 69% порівняно з 2020 роком. Продажі дизельних автомобілів зменшились на 7% у 2021 році. Цікаво, що популярність автомобілів із бензиновим двигуном зросла на 18% у 2021 році порівняно з попереднім роком, що свідчить про те, що не всі водії можуть дозволити собі чи хочуть перейти на електромобілі.

Дані Leasing.com показують, що споживачі віддали перевагу вищій початковій орендній платі за свої лізингові автомобілі в 2021 році порівняно з 2020 роком, при цьому 9-місячна передплата збільшилася на 34% у річному обчисленні. Одним із пояснень цьому може бути збільшення заощаджень, які споживачі

мали у своєму розпорядженні після численних обмежень через пандемію та значну кількість замовлень додому у 2020 році. Це дозволило багатьом лізингодавцям вкласти більше грошей і, тим самим, скоротити свої щомісячні лізингові платежі.

Висновки. Перебіг пандемічної кризи COVID-19 показав, що з метою виживання лізингові компанії почали шукати методи ведення бізнесу, які відрізняються від традиційних, застосовують креативні рішення для створення нового бізнесу, співробітництва та подальшого покращення якості обслуговування клієнтів. Пандемічна криза дала поштовх розвитку електронної комерції у сфері лізингу, яка буде стрімко проникати на ринок лізингу у середньостроковій та довгостроковій перспективах. Адаптивність та гнучкість – це ті якості, які продемонстрував ринок лізингу, для того щоб вижити в умовах пандемії. Як результат, ринок лізингових послуг у 2021 році суттєво оживився і показує всі ознаки оздоровлення.

Рівень концентрації світового ринку лізингових послуг на сьогодні є порівняно незначним, оскільки частка десяти найбільших учасників ринку лізингу становила у 2021 році 8,15% від загального обсягу ринку. Проте дослідження показують, що в найближчому майбутньому цей показник може зменшитись у зв'язку із зростанням кількості угод франчайзингу та збільшенням кількості авіакомпаній, які обирають придбання літаків у лізинг. Крім цього світовий ринок лізингу сильно фрагментований із великою кількістю учасників ринку. Очікується, що поява стартапів як великих постачальників лізингових послуг стане стимулом до стрімкого розширення ринку лізингу, оскільки керуючись економічною ефективністю та необхідністю купувати сучасне обладнання, яке часто коштує дорого, стартапи почали здавати своє обладнання в оренду чи лізинг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Татарин Н. Б., Кольба Р. М., Стан фінансового ринку України під час пандемії COVID-19 та реалії сьогодні. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 54. С. 341–247. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure54-38>.
2. Кишакевич Б. Ю., Мігулка О. О. Детермінанти ефективності масштабу функціонування лізингових компаній України. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 165–171. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-165-171>
3. Market overview in 2020 and H1 2021 results. Leaseurope. 2021. URL: <https://www.leaseurope.org/market-overview-2020-and-h1-2021-results>.
4. Leasing Global Market Report 2022. The Business Research Company. 2022. 400 p. URL: https://www.reportlinker.com/p06229737/Leasing-Global-Market-Report.html?utm_source=GNW.
5. Startup scale up. Report. February 2022. Colliers – CRE Matrix. URL: <https://www.colliers.com/en-in/research/colliers-cre-matrix-start-up-scales-up-report>.

6. The leasing industry: how to navigate through unprecedented and disruptive developments? KPMG Advisory, 2020, 10 p. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/nl/pdf/2020/services/the-leasing-industry-how-to-navigate-through-unprecedented-and-disruptive-developments.pdf>.

7. Leasing global market report opportunities and strategies to 2030, by type, mode. The Business Research Company. 2022. 486 p.

8. Leasing.com's trends for the 2022 new car market. Motor Finance Online February 1, 2022. URL: <https://www.motorfinanceonline.com/news/leasing-com-2022-new-car-market-trends>.

REFERENCES:

1. Tataryn N. B., Kolba R. M. (2021) Stan finansovoho rynku Ukrainy pid chas pandemii COVID-19 ta realii sohodennia [The state of the financial market of Ukraine during the COVID-19 pandemic and today's realities]. *Infrastruktura rynku*, vol. 54, pp. 341–247. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct54-38>.

2. Kyshakevych B. Y., Migulka O. O. (2022) Determinanty efektyvnosti masshtabu funktsionuvannia lizynhovyykh kompanii Ukrainy [Determinants of the efficiency of the scale of operation of leasing companies of Ukraine]. *Biznes-inform*, vol. 1, pp. 165–171. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-165-171>.

3. Market overview in 2020 and H1 2021 results (2021) Leaseurope. Available at: <https://www.leaseurope.org/market-overview-2020-and-h1-2021-results>.

4. Leasing Global Market Report 2022 (2022) The Business Research Company, 400 p. Available at: https://www.reportlinker.com/p06229737/Leasing-Global-Market-Report.html?utm_source=GNW.

5. Startup scale up. Report (2022) Colliers – CRE Matrix, 15 p. Available at: <https://www.colliers.com/en-in/research/colliers-cre-matrix-start-up-scales-up-report>.

6. The leasing industry: how to navigate through unprecedented and disruptive developments? (2020) KPMG Advisory, 10 p. Available at: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/nl/pdf/2020/services/the-leasing-industry-how-to-navigate-through-unprecedented-and-disruptive-developments.pdf>.

7. Leasing global market report opportunities and strategies to 2030, by type, mode.(2022) The Business Research Company, 486 p.

8. Leasing.com's trends for the 2022 new car market (2022) Retrieved from Motor Finance Online. Available at: <https://www.motorfinanceonline.com/news/leasing-com-2022-new-car-market-trends>.